

А. І. КОНОНЧУК, Т. В. ЗІНЧЕНКО

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

А. І. КОНОНЧУК, Т. В. ЗІНЧЕНКО

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ:
другий (магістерський) рівень вищої освіти**

Навчально-методичний посібник

Ніжин – 2024

УДК 378.091.3:364-051(075.8)

К64

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Рецензенти:

Лісовець О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені М. Гоголя;

Останіна Н. С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені М. Гоголя.

Конончук А. І., Зінченко Т. В.

К64 Практична підготовка майбутніх фахівців із соціальної роботи: другий (магістерський) рівень вищої освіти: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. І. Конончук. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. – 74 с.

У посібнику розкрито структуру та зміст практичної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота. Висвітлено загальні положення організації практики: мету, завдання, форми і методи проведення, функції керівника та методиста практики, обов'язки студента-практиканта, вимоги до змісту та оформлення звітної документації, опис технології оцінювання результатів практики.

Видання призначене для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, які опановують освітню програму «Соціальна робота. Управління соціальним закладом», викладачів закладів вищої освіти – керівників практики, супервізорів баз практики, наукових працівників.

УДК 378.091.3:364-051(075.8)

© Конончук А. І., Зінченко Т. В., 2024

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
Загальні положення	7
Мета і завдання практики	12
Зміст практики	16
Керівництво практикою	18
Права та обов'язки здобувачів	21
Контроль та оцінювання практики	22
Структура і зміст практичної підготовки здобувачів освітньої програми «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» освітнього ступеня «магістр».....	30
Стажувальна практика	31
Практика з управління у сфері соціальної роботи.....	40
Науково-дослідницька практика.....	49
Список рекомендованої літератури.....	61
Додатки.....	64

ПЕРЕДМОВА

У змісті професійної підготовки фахівців із соціальної роботи важливе місце відводиться практиці. Це обумовлено як специфікою соціальної роботи, її практичною спрямованістю, так і постійною потребою у вирішенні соціальних викликів, які з особливою гостротою постають перед фахівцями із соціальної роботи у наданні соціальної допомоги вразливим групам населення. Тому практична підготовка як форма професійної підготовки – органічна складова державного освітнього стандарту. Її проходження є обов'язкове для всіх здобувачів вищої освіти, які опановують освітню програму «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» спеціальності 231 «Соціальна робота» ступеня вищої освіти «магістр». Саме на практиці студенти набувають здатностей розв'язувати складні задачі та проблеми у соціальній сфері щодо соціального захисту й надання допомоги вразливим групам населення.

Нормативні документи і навчально-методичні матеріали, які розкривають зміст і організаційні засади професійної підготовки здобувачів із соціальної роботи, визначають мету практики – набуття професійних компетентностей майбутніми фахівцями із соціальної роботи шляхом особистісно-професійного становлення у поєднанні з самостійною роботою у закладах соціальної сфери, розвитком здатності до здійснення інновацій, оволодінні сучасними технологіями науково-дослідницької роботи.

Практика у закладах соціальної сфери під час навчання у закладі вищої освіти дозволяє здобувачам творчо застосовувати науково-теоретичні знання, здобуті в освітній діяльності. У здобувачів виробляються вміння й навички професійної роботи у процесі оволодіння різними видами професійної діяльності, створюються умови для самопізнання, формується потреба самовдосконалення у професійній діяльності, набувається професійний досвід. Це ключовий компонент підготовки майбутнього фахівця, що визначає якість набутих здобувачами загальних і професійних компетентностей, якими має володіти висококваліфікований фахівець із соціальної роботи.

В основу науково обґрунтованої системи практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери на кафедрі соціальної педагогіки і соціальної роботи факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя покладено комплексний та компетентнісний підходи.

Мета методичного посібника – визначити та висвітлити систему практичної підготовки магістрантів на засадах комплексного підходу, послідовності, наступності, системності та інтегративності до визначення завдань, змісту, форм і методів її організації,

У пропонованому посібнику узагальнено досвід організації та проведення практики й представлено його у формі таких матеріалів:

- загальних положень щодо змістовно-процесуальних, контрольних-оцінювальних, організаційно-методичних аспектів практики майбутніх фахівців;
- особливостей керівництва практикою здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, їх правами та обов'язками;
- програм практик майбутніх фахівців соціальної роботи;
- зразків і рекомендацій щодо різних видів роботи тощо.

При розробці даних матеріалів враховувалися вимоги галузевого стандарту та структурно-логічна схема підготовки соціальних працівників. Програми розроблені й апробовані у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО). Саме це відображено в структурних компонентах змісту навчально-методичного забезпечення пропонованих програм практик, а саме:

1. Загальні відомості про практику, де дається коротка змістовна характеристика практики, час і терміни її проведення та місце у професійній підготовці здобувача.

2. Завдання здобувачам з кожного виду практики та основні вимоги до організації її проведення. Відповідно до мети і завдань практики здобувачі отримують перелік конкретних практичних завдань і форми звітності щодо їх виконання.

3. Навчально-методичне забезпечення проведення практики, де висвітлюються рекомендації щодо різних форм роботи, методів дослідження, які необхідні здобувачам для проходження практики, а також для підсумкової звітності.

4. Методи контролю та оцінювання результатів практики, відображення їх у підсумковому листі з розподілом балів, які отримують здобувачі за різні види роботи за час проходження практики (за 100-бальною шкалою).

Усі матеріали, які увійшли в посібник, мають як інноваційний, авторський характер, так і враховують багаторічний досвід практичної підготовки здобувачів – соціальних працівників у закладах вищої освіти України. Сподіваємось, що закладені в них ідеї, положення, методи і форми організації роботи сприятимуть якісній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери до якісного виконання своїх функціональних обов'язків.

Автори

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Важливим показником ефективності роботи закладу вищої освіти (ЗВО) у справі підготовки магістрів соціальної сфери є те, наскільки успішно випускники ефективно вирішують професійні завдання у практичній площині діяльності безпосередньо на місці своєї роботи. Це, в свою чергу, залежить від того, наскільки глибоко вони оволоділи знаннями у відповідних галузях науки, уміннями і навичками застосування цих знань на практиці. Тому професійна підготовка висококваліфікованих спеціалістів передбачає нерозривну єдність теоретичної і практичної підготовки протягом усього періоду навчання у закладі вищої освіти. Крім того, вирішуючи завдання, що поступово ускладнювалися на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, магістри стають підготовленими до професійної відповідальності в самостійній соціальній діяльності після закінчення закладу вищої освіти.

Специфіка професійної підготовки фахівців із соціальної роботи вимагає особливо ґрунтовної практичної підготовки у зв'язку з постійними новими соціальними викликами, які потребують кваліфікованого професійного вирішення, а, отже, і формування потреби у постійному самовдосконаленні у професійній діяльності. Тому при організації практики її керівникам важливо працювати з мотивацією студентів. Знаючи індивідуальні особливості студентів і усвідомлюючи їх внутрішню мотивацію, можна виділити декілька причин, через які студенти будуть активними у даному виді практичної діяльності:

- *відкриваються перспективи*: студенти включаються у соціальну практику для того, щоб отримати практичний досвід роботи, в тому числі з управління, у різних типах соціальних установ, різними категоріями клієнтів, їх проблемами, який дозволить їм оволодіти такими професійними ролями, як організатор, менеджер та ін. Крім того така діяльність дає можливість отримати певні рекомендації з боку адміністрації установи, органів управління соціальної сфери, що розширює можливості працевлаштування після закінчення ЗВО;

- *визнання*: мається на увазі, що здобувачі, які хочуть внести щось нове до своєї професійної діяльності, можуть і повинні отримати від участі у різних видах професійної діяльності і взаємодії з фахівцями належну увагу і підтримку, що забезпечить упевненість у своїх силах, ініціативність, бажання та інтерес працювати в обраній сфері;

- *спілкування*: воно служить мотивом для тих здобувачів, для яких розширення кола спілкування є необхідністю. Дана мотивація дуже добре узгоджується із специфікою професійної діяльності соціального працівника, оскільки одними із базових компетентностей якраз і є здатності спілкуватися з представниками різних груп населення та професійних спільнот, взаємодіяти на підґрунті соціального партнерства, які розвиваються у різних видах спільної діяльності.

Найбільш оптимальним підходом до організації практики ми обрали підхід, відповідно до якого практика повинна:

- мати безперервний характер, тобто здійснюватися протягом усіх років навчання здобувача у ЗВО, що дозволяє планомірно і поетапно вводити його у професійну діяльність;

- знайомити здобувачів з різними типами установ і категоріями клієнтів, чим забезпечується їх практична підготовленість до широкого спектру видів професійної діяльності після закінчення ЗВО;

- давати можливість здобувачам поступово занурюватися у професійну діяльність, весь час збільшуючи частку самостійної роботи протягом якогось часу в певній установі, під контролем керівників, але і самостійно.

Отже, практика має неперервний характер. Основними принципами організації практики є цілеспрямованість, системність, науковість, наступність, зв'язок теорії з практикою та досвідом соціальної роботи. Практика передбачає значну частину самостійної практичної і наукової діяльності, яка спрямована на вирішення конкретних і актуальних проблем у соціальній сфері, що передбачає збір, обробку та інтерпретацію результатів дослідження, здійснення інновацій. Таким чином, практика допомагає студентам краще зрозуміти можливості соціальної

роботи, сприяє формуванню реалістичного підходу до майбутньої професійної діяльності, розвиває здатність до науково-дослідної діяльності у соціальній сфері.

Наскрізна програма практики здобувачів за спеціальністю 231 «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти є основним навчально-методичним документом, який визначає всі аспекти проведення практик. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики, її системність, неперервність і послідовність навчання магістрів.

Наскрізну програму практики здобувачів розроблено у відповідності до Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (Наказ МОНУ № 93 від 8 квітня 1993 р.), Наказу МОН України від 24.04.2019 р. № 556 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти», «Положення про проведення практики студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2023), а також освітньої програми та навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота».

Наскрізна програма практик – це основний нормативний та навчально-методичний документ університету, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця із соціальної роботи, регламентує послідовність, тривалість і терміни проведення різних видів практик відповідно до навчального плану, визначає цілі, завдання та місце кожного виду практики в структурно-логічній схемі підготовки фахівця. Види практик сприяють формуванню фахово важливих загальних і професійних компетентностей, а саме: здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативність, проводити дослідження у галузі соціальної роботи та впроваджувати результати в практичну діяльність, здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи та ін.

Навчальними планами підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня передбачені такі види практики:

- стажувальна практика;

- практика з управління у сфері соціальної роботи;
- науково-дослідницька практика.

У процесі практики встановлюються зв'язки між закладами і установами соціальної сфери державного і недержавного підпорядкування та ЗВО, що, з одного боку, допомагає впровадженню інновацій у діяльність соціальних закладів, а, з іншого – сприяє вдосконаленню навчальних планів і програм практики у підготовці фахівців.

Офіційною основою для проведення практики здобувачів є угода, яка укладається між ЗВО та базою практики.

Бази практики повинні відповідати певним вимогам:

- мати достатній рівень ресурсного забезпечення (матеріального, технологічного, людського тощо), організації і культури праці;
- відповідати профілю підготовки фахівців та напряму наукових досліджень здобувача;
- мати висококваліфікованих спеціалістів, здатних успішно виконувати обов'язки супервізора, забезпечувати практичну підготовку майбутніх фахівців із соціальної роботи на належному рівні;
- підтримувати постійні контакти з ЗВО;

Згідно освітньої програми та навчального плану спеціальності 231 «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти здобувачі проходять практику у різних закладах соціальної сфери протягом усього періоду навчання. Її проходження є обов'язкове.

Основними базами практики для здобувачів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» визначені:

1. Ніжинський міський центр соціальних служб;
2. Служба у справах дітей Ніжинської міської ради;
3. Відділ у справах сім'ї та молоді Ніжинської міської ради;
4. Служба у справах дітей Ніжинської районної державної адміністрації;

5. Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ніжинської міської ради;
6. Управління праці та соціального захисту населення Ніжинської міської ради;
7. Ніжинський дитячий будинок-інтернат;
8. Ніжинський центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Чернігівської облдержадміністрації ;
9. Центр надання соціальних послуг в ТГ;
10. Комунальний заклад «Ніжинський міський молодіжний центр»;
11. Комунальний заклад «Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» Чернігівської обласної ради;
12. Благодійна організація «Благодійний Фонд «Карітас Чернігів» та ін.

Здобувачі заочної форми навчання самостійно обирають місце проходження практики, погоджують його з керівником практики від ЗВО та керівником соціального закладу й отримують направлення на практику у визначені строки на відповідні бази практики згідно з наказом ректора по Ніжинському державному університету імені Миколи Гоголя. Це є підставою для керівника бази практики видати наказ про практику даного здобувача (групи здобувачів) у закладі та призначення супервізорів з числа найбільш досвідчених і компетентних працівників, які є у штаті установи.

Супервізор працює з практикантами, керуючись робочою програмою, підготовленою ЗВО конкретно для кожного виду практики і погодженою попередньо з базою практики. Ця програма періодично поновлюється з урахуванням тих змін, які мають місце в соціальній політиці, в соціально-економічному житті суспільства, системі соціального захисту, в системі вищої освіти, у змісті та організації освітнього процесу, в організації діяльності закладів соціальної сфери, а також з урахуванням тих доповнень, змін і побажань, які зроблені супервізорами та стейкхолдерами в результаті проведення практики.

Супервізор забезпечує різноманітність видів діяльності здобувачів під час практики, здійснює їх професійне консультування у процесі практики, веде систематичне спостереження і контроль за роботою, регулярно оцінює рівень професійної компетентності кожного студента, аналізує його практичну роботу, виявляє позитивне, допомагає виправити помилки, позбутися недоліків.

Таким чином, супервізор соціального закладу забезпечує практичну підготовку магістрантів разом з керівником практики від ЗВО (викладачем кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи) шляхом партнерської взаємодії.

Керівник практики від кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи проводить настановчу конференцію для здобувачів перед початком практики, ознайомлює їх із завданнями практики і вимогами до оформлення звітної документації, здійснює систематичний контроль за проходженням практики шляхом відвідування практикантів на базах практики, безпосереднього спостереження за їх роботою, ознайомлення з документацією. У разі необхідності він надає магістрантам консультативну та іншу допомогу, організовує підведення підсумків практики.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета і завдання практики визначають спрямованість діяльності здобувачів, керівників від вишу та супервізорів під час всього періоду практики. Основна *мета* практики – забезпечити магістрам здобуття професійних компетентностей, орієнтованих на оволодіння сучасними методами наукового дослідження та інноваційного вирішення актуальних соціальних проблем, ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

Найважливішими завданнями практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» є:

- розвивати у здобувачів професійний інтерес до науково-дослідної роботи та формувати вміння здійснювати прикладні наукові дослідження у

соціальної сфері, застосовуючи методи кількісного та якісного аналізу результатів;

- впроваджувати результати наукового пошуку у практику соціальної роботи, робити висновки та формулювати рекомендації щодо їх впровадження;

- аналізувати та оцінювати соціальний та індивідуальний контекст проблем і потреб особи, сім'ї, соціальної групи, громади, визначати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання відповідно до цінностей соціальної роботи;

- організовувати спільну діяльність фахівців і непрофесіоналів на засадах соціального партнерства;

- використовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, інших працівників.

- формувати у здобувачів творчий підхід до практики, потребу в самоосвіті, підвищенні своєї кваліфікації та майстерності.

Таким чином, магістранти мають засвоїти зміст роботи сучасних соціальних закладів і установ, в першу чергу, інноваційний, бути орієнтованими на технологічний підхід до професійної діяльності, на творчість, пошук інноваційних методів і форм діяльності, бути готовими до індивідуальної та групової роботи, міжсекторної взаємодії, а також до роботи в мультидисциплінарній команді в умовах територіальної громади.

Основними організаційними умовами здійснення практичної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи у ЗВО є:

- встановлення партнерських взаємин між ЗВО і закладами (установами) соціальної сфери як базами проходження практики і потенційними роботодавцями;

- навчання супервізорів – працівників закладів і установ, які керують практикою студентів на базі практики;

- забезпечення неперервності практичного компоненту професійної підготовки протягом усього періоду навчання здобувачів;

- різноманітність і поступове ускладнення змісту і форм практичної підготовки;

- навчальний і дослідницький характер завдань і змісту практичної підготовки;

- створення здобувачам умов і можливостей для оволодіння новими знаннями і технологіями соціальної роботи, апробації своїх ідей та ініціатив.

Кожний вид практики має чітко окреслену мету, завдання, які змістовно об'єднані в аудиторне і практичне навчання у плані підготовки фахівця. Конкретні види практики закріплюють ті знання, які студент отримує впродовж вивчення навчальних дисциплін, розвивають навички практичної діяльності, формують відповідні професійні компетентності.

Програма проходження кожного виду практики передбачає кілька етапів.

Підготовчий етап включає в себе розв'язання усіх організаційних питань. Він розпочинається настановчою конференцією, яку проводить представник університету, який відповідає за організацію і проведення практики. На конференції присутні викладачі кафедри-керівники практики, супервізори, здобувачі-практиканти. Магістрантів ознайомлюють з термінами, завданнями, програмою практики, правами та обов'язками, вимогами до ведення облікової та звітної документації, розподілом за базами практики, керівниками практики від кафедри та супервізорами, даються рекомендації з організації міжвідомчої взаємодії фахівців тощо.

Обираючи заклад для проходження практики, здобувач має врахувати наступне: 1) заклад, на базі якого проходитиме практика, обов'язково повинен займатися вирішенням соціальних проблем; 2) у ньому мають бути висококваліфіковані фахівці, які можуть здійснювати методичне керівництво практикою.

Виконавчий етап практики включає: знайомство здобувачів з установою (закладом), де проходитиме практика, та його колективом; складання кожним практикантом індивідуального плану роботи; практичну діяльність відповідно до цього плану; попередню розробку необхідних матеріалів для різних форм і видів роботи, підбір необхідних діагностичних методик для проведення

прикладного наукового дослідження проблем у соціальній сфері; консультації з супервізором (спеціалістом закладу – керівником практики), керівником закладу – бази практики, викладачем фахової кафедри – керівником практики.

Упродовж цього етапу практиканти виконують основні завдання практики, реалізують індивідуальні плани роботи, аналізують хід та результати власної роботи та роботи колег; ведуть необхідні записи у щоденнику; збирають і готують матеріали для звітної документації.

У ході *підсумкового етапу* магістранти оформляють та у встановлений термін подають на кафедру соціальної педагогіки і соціальної роботи усі звітні матеріали для їх перевірки та оцінки керівниками практики. Відповідальним за організацію і проведення практики на кафедрі за погодженням із завідувачем кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи визначається склад комісії для індивідуального захисту практики кожним здобувачем, який затверджується розпорядженням по факультету. Усі звітні матеріали пред'являються для контролю відповідальному за організацію і проведення практики на кафедрі.

Завершує практику підсумкова конференція. Магістранти готують виступи, які відображають хід і результати такої діяльності, запрошуються керівники практики, супервізори. Упродовж конференції студенти і керівники практики обмінюються інформацією про проведену роботу, висловлюються зауваження і побажання. Комісія робить висновки про рівень професійної підготовки магістрів до практичної соціальної роботи, оцінює якість усіх пророблених видів діяльності під час практики відповідною кількістю балів. Оцінка роботи практиканта заноситься в заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний план студента.

У разі невиконання здобувачем завдань практики (з поважних чи без поважних причин) або певного виду роботи комісія відповідно оцінює результати та встановлює новий термін її проходження.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст практики визначається цілями і завданнями стосовно кожного конкретного виду практики. Так, *науково-дослідницька практика* спрямована на набуття й удосконалення практичних навичок наукової діяльності, зокрема, з організації та проведення наукового дослідження актуальних соціальних проблем, збір фактичного матеріалу для підготовки кваліфікаційної (магістерської) роботи. Особливістю даного виду практики є те, що магістрант акцентує увагу на дослідницьких аспектах вирішення конкретної соціальної проблеми, обумовлених темою магістерської роботи. Тому у здобувача розвивається здатність до наукового обґрунтуванням практичних соціальних проблем, їх дослідження і висвітлення у практичній площині соціальної роботи, наданні методичних рекомендацій.

Проведення *стажувальної практики* повинно забезпечити подальше поглиблене розуміння професії, інноваційних підходів у розв'язанні актуальних проблем соціальної роботи на засадах теоретичних знань, отриманих в університеті, для всебічного застосування їх у процесі практичної діяльності у закладах, установах, організаціях різної форми власності. Особливістю цієї практики є те, що базами практик можуть бути різноманітні установи, заклади, служби, діяльність яких спрямована на соціальний захист, допомогу і підтримку різних груп населення.

Практика з управління у сфері соціальної роботи передбачає розвиток комплексу професійних компетентностей у процесі самостійної роботи магістрантів на посаді фахівця із соціальної роботи та менеджера соціальної роботи.

Усі види практик мають активний характер і передбачають включення здобувача в діяльність того чи іншого соціального закладу. При наявності вакантних місць практиканти під час практики можуть займати штатні посади, які є в даному соціальному закладі, з відповідною оплатою їх роботи.

Практиканти дотримуються режиму роботи того закладу, де вони проходять практику. Вони можуть залучатися адміністрацією до надання тієї чи іншої допомоги закладу, яка повинна відповідати профілю навчання і не перешкоджати виконанню основних навчальних завдань.

Під час проходження практики в соціальних установах різного типу практиканти разом із соціальними працівниками бази практики забезпечують роботу в найрізноманітніших напрямках: соціальній профілактиці, соціальній допомозі, соціальній реабілітації, наданні соціальних послуг, соціальному захисті та підтримці. Також вони сприяють партнерській взаємодії різних державних, громадських організацій і установ у наданні необхідної соціально-економічної допомоги населенню; проводять серед населення пропаганду здорового способу життя, репродуктивного здоров'я, дотримання санітарно-гігієнічних норм, попередження травматизму, безпечної поведінки; виявляють на підприємствах, а також за місцем проживання осіб, сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах, потребують соціально-медичної, психолого-педагогічної, матеріальної та іншої допомоги, охорони і захисту морального, фізичного і психічного здоров'я тощо.

КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Загальне керівництво усіма видами практик здійснюється відповідальним за організацію і проведення практик студентів на кафедрі соціальної педагогіки і соціальної роботи за освітньою програмою «Соціальна робота», фахівцями відділу практики університету, керівниками, які є викладачами кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи та супервізорами (керівниками і фахівцями баз практики).

Обов'язки керівників практики, адміністрації закладів (установ, служб, організацій тощо)

Фахівці відділу практики університету:

- доводять до відома деканату, керівників практики на факультеті накази, розпорядження по університету щодо практики студентів;
- забезпечують чітке планування та організацію усіх видів практики, підводять їх підсумки;
- добирають та погоджують з керівними органами баз практики умови взаємодії, заключають угоди;
- проводять наради щодо організації і проведення практик з відповідальними за практику на факультеті (кафедрі), деканатом, керівниками закладів соціальної сфери;
- забезпечують здобувачів документацією по практиці;
- контролюють своєчасне оформлення документації по практиці (накази, звіти, відомості, оплата роботи супервізорів) та заносять її до особових справ здобувачів;
- узагальнюють досвід практичної підготовки здобувачів, вносять пропозиції по її вдосконаленню, здійснюють загальний звіт за усіма видами практики напрямів і рівнів підготовки, освітніми програмами, спеціальностями.

До обов'язків відповідальних за організацію та проведення практики студентів освітньої програми «Соціальна робота» на кафедрі (факультеті) входять:

- погодження термінів проведення, планів і програм практик з деканатом, завідувачем фахової кафедри, керівниками практики від фахової кафедри, супервізорами;

- підготовка рапортів і розпоряджень по факультету про розподіл, проходження і захист студентами різних видів практик;

- організація настановчих та підсумкових конференцій;

- контроль за своєчасним оформленням студентами документації по практиці (накази, звіти, відомості);

- складання письмового звіту про результати проведення практики із зауваженнями та пропозиціями, який обговорюється і схвалюється на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, затверджується Вченою радою факультету й подається завідувачу відділу практики університету.

Викладач фахової кафедри є основним керівником практики прикріплених до нього студентів і відповідає за виконання програми практики.

До обов'язків керівника практики – викладача фахової кафедри входять:

- погодження термінів, плану і змісту практики з керівником бази практики;

- брати участь у роботі настановної та підсумкової конференцій;

- у перший день практики супроводжувати студентів на базу практики з метою спільної організації умов для успішного проходження практики;

- контроль за складанням і виконанням студентами індивідуальних планів;

- проведення консультацій студентам з питань планування соціальної діяльності, підготовки різних форм її організації, допомога в оформленні звітної документації тощо;

- оцінювання результатів роботи і вчасне виставлення оцінок з практики в заліково-екзаменаційній відомості, індивідуальних навчальних планах здобувачів;

- співпраця з супервізорами та керівниками базового закладу в процесі практики.

Обов'язки керівників практики, які призначені наказами бази практики, визначаються угодами про проведення практики.

Обов'язки керівника соціального закладу:

- організовує практику у відповідності до угоди та програми практики;
- забезпечує належні умови для проведення практик у даному закладі, проводить роботу з працівниками, обслуговуючим персоналом з питань практики, знайомить студентів зі специфікою роботи закладу, з документацією, зі штатом, кабінетами, змістом і формами роботи спеціалістів закладу;
- разом з керівником практики розподіляє студентів по відділах;
- відвідує (вибірково) заходи (форми роботи) практикантів і бере участь у їх обговоренні;
- проводить наради зі спеціалістами закладу, студентами-практикантами на початку і в кінці практики.

Спеціаліст закладу (супервізор):

- знайомить студентів зі змістом та особливостями роботи по своєму напрямку, з діловою документацією;
- допомагає студентам у розподілі видів діяльності, у плануванні та проведенні соціальної роботи з різними категоріями клієнтів;
- залучає практикантів до роботи з клієнтами;
- консультує студентів при підготовці їх до виконання завдань практики;
- бере участь в аналізі та оцінці роботи, проведеної студентами, пише характеристику на студента за результатами практики (*Додаток III*);
- бере участь у нарадах з практики при адміністрації служби (установи, організації), у настановчій та підсумковій конференціях за підсумками практики;
- створює належні умови для проведення студентами експериментальної роботи;
- контролює та оцінює роботу студентів (підготовка письмового відгуку про роботу кожного здобувача-практиканта та її оцінка, яка є підставою для зарахування результатів практики).

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ

Здобувач організовує свою діяльність відповідно до вимог Статуту або Положення про діяльність соціального закладу (служби, установи, організації), виконує правила внутрішнього розпорядку, розпорядження адміністрації закладу, керівників практики. У випадку невиконання вимог і обов'язків, практикант може бути відсторонений від проходження практики або його робота може бути визнана незадовільною.

Упродовж проходження практики здобувач має *право*:

- задля вирішення питань, що виникають упродовж проходження практики, звертатися до керівника відділу практики університету, до відповідального за організацію і проведення практики студентів на факультеті за відповідною програмою підготовки, до керівника практики фахової кафедри, до керівника соціального закладу, до супервізора та інших фахівців цього закладу;
- надавати пропозиції щодо вдосконалення підготовки здобувачів до практики, її організації та проведення;
- брати участь у зборах, нарадах, конференціях та інших заходах бази практики;
- користуватися наданими на умовах співпраці матеріально-технічними ресурсами бази практики;
- відвідувати всі види заходів, які проводять інші практиканти та фахівці закладу.

Здобувач-практикант повинен:

- брати участь у настановчій і підсумковій конференціях з практики;
- дотримуватися графіку роботи закладу; своєчасно повідомляти керівника закладу і супервізора про причини своєї відсутності на практиці;
- вивчати спеціальну соціально-педагогічну, методичну, психологічну та іншу літературу, рекомендовану по кожному виду практики;

- брати участь в групових семінарах, тренінгах, консультаціях, що проводяться в процесі практики;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, ретельно готуватися до своєї роботи;
- підпорядковуватися правилам внутрішнього трудового розпорядку базової установи, дотримуватися посадових інструкцій, виконувати розпорядження адміністрації установи і керівників практики;
- своєчасно оформляти необхідну для кожного виду практики документацію;
- за необхідності та вимог закладу пройти медогляд;
- проводити самоаналіз рівня практичних умінь; висловлювати пропозиції щодо організації практики, вдосконалення практичної підготовки.

Вважається, що здобувач, який не проходить практику, або робота якого під час практики визнана незадовільною, не виконав навчального плану даного семестру. Йому, за рішенням деканату, може бути надана можливість повторного проходження практики без відриву від навчальних занять.

КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

У процесі практики здійснюється контроль за ходом її проходження магістрантами, який має на меті надання майбутнім фахівцям необхідної допомоги у виконанні завдань практики, виявлення та усунення недоліків у її організації.

Контроль практики здійснюється з боку закладу вищої освіти:

- викладачем кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (керівником практики згідно наказу ректора чи розпорядження декана);
- завідувачем фахової кафедри (кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи);
- деканом (заступником декана, представником фахової кафедри – відповідальним за організацію та проведення практики);
- фахівцями відділу практики університету.

Контроль практики передбачає перевірку стану відвідування практикантами бази практики, дотримання ними режиму роботи установи, в якій вони проходять практику, ведення ними поточної та звітної документації (наприклад, щоденника практики, звіту тощо). Може перевірятися конкретно виконана або виконувана на даний момент практична робота, її відповідність індивідуальному плану роботи здобувача під час практики, який складається на початку практики і затверджується керівником практики від закладу вищої освіти і бази практики.

Керівник практики від ЗВО обов'язково відвідує здобувачів на базі практики на початку і в кінці практики і здійснює поточний контроль за ходом практики. Про виявлені недоліки і заходи по їх усуненню негайно повідомляється адміністрації ЗВО.

Крім представників ЗВО право контролю практики мають також керівники бази практики (директор установи, супервізор тощо).

Важливою складовою практичної підготовки студентів є оцінювання результатів практичної діяльності. Досягти об'єктивності у цьому допомагає визначення критеріїв та показників оцінки рівня знань, умінь і навичок здобувачів.

Розглядаючи загальну професійну підготовку здобувачів освітньої програми «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» як цілісний процес формування системи загальних і професійних компетентностей, слід виділити комплексний критерій, який дає цілісну характеристику рівня загально-професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи. Таким критерієм є системність загально-професійних знань, умінь, навичок, яка, по-перше, відображає єдність оволодіння змістовно-процесуальною і мотиваційно-ціннісною сторонами професійної діяльності у соціальній сфері; по-друге, відображає взаємозв'язок знань, умінь, навичок (знання – теоретична основа умінь, уміння – форма функціонування знань, навички – високорозвинені уміння); по-третє, об'єднує в собі різні характеристики якості знань і умінь (повнота, усвідомленість, дієвість); по-четверте, відображає динамічність знань і умінь (їх застосування у найрізноманітніших умовах); по-п'яте, показує єдність і взаємозв'язок пізнавальної і практичної

діяльності студентів (в процесі яких формуються загально-професійні знання, уміння, навички) і її характер.

Рушійною силою процесу формування системи загально-професійних знань, умінь, навичок є потреба студентів в теорії і практиці соціальної роботи, в інтересі до оволодіння знаннями і уміннями, що стимулює активність майбутніх соціальних працівників на заняттях і в період практики. Інтерес до теорії соціальної роботи і практичної діяльності є необхідною умовою, важливим компонентом процесу формування системи загально-професійних знань, умінь, навичок майбутніх соціальних працівників, вираженням інтелектуально-емоційного і дієвого ставлення до професійної діяльності.

Таким чином, показниками системності знань студентів можуть бути: рівень засвоєння основних ідей, положень, понять, фактів у сфері соціальної роботи; рівень теоретичного осмислення способів організації практичної професійної діяльності; рівень оперування теоретичними знаннями, використання їх в практичній діяльності; рівень розвитку інтересу до теорії соціальної роботи.

Показниками системності загально-професійних умінь можуть бути: якість окремих професійних умінь та їх сукупність, рівень їх взаємозв'язку і переносу; рівень кореляції з теоретичними знаннями; рівень самостійності в творчій практичній діяльності; рівень інтересу до практичної професійної діяльності у сфері соціальної роботи. Формування знань, умінь і навичок здійснюється в основному в процесі діяльності (пізнавальної і практичної), їх якість перебуває у прямій залежності від характеру діяльності.

Можна виділити 4 рівні загально-професійних знань, умінь і навичок студентів: репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчо-репродуктивний, творчий.

Репродуктивний рівень характеризується діяльністю (пізнавальною і практичною) відтворюючого характеру; відтворенням основних теоретичних положень, описом фактів на основі емоційного сприймання без глибокого розуміння існуючих між ними зв'язків, виникненням інтересу до нових фактів та їх пояснення, виконанням окремих дій згідно зразка, слабою кореляцією

практичних дій з теоретичними знаннями, наслідуванням наставника (керівника практики, соціального працівника – супервізора).

Репродуктивно-творчий рівень характеризується засвоєнням, усвідомленням основних ідей і понять, теоретичним осмисленням і аналізом окремих фактів і явищ, окремих способів діяльності соціального працівника на основі теорії і методики соціальної роботи, умінням підтверджувати теоретичні положення фактами практичної діяльності, виконанням частково-пошукових практичних дій в типових ситуаціях.

Творчо-репродуктивний рівень характеризується осмисленням основних ідей, системи предметних понять у сфері соціальної роботи, умінням встановлювати міждисциплінарні зв'язки, систематизувати факти, теоретично осмислювати систему методів і прийомів роботи соціального працівника і окремих дій власної професійної діяльності, застосовувати теоретичні знання при розв'язанні типових завдань у практиці соціальної роботи, розвитком інтересу до самостійного пошуку ефективних шляхів розв'язання професійних завдань, свідомим оволодінням системою взаємозв'язаних дій, самостійним визначенням і осмисленням способів власної діяльності з врахуванням конкретних умов, виконанням практичних дій у нестандартних ситуаціях.

Творчий рівень характеризується глибоким осмисленням закономірностей соціальної роботи, засвоєнням системи міжпредметних понять, умінням теоретично аналізувати факти і явища в сфері соціальної роботи, аналізувати і проектувати способи своєї професійної діяльності; застосувати теоретичні знання в життєвих ситуаціях, усвідомленням професійної значимості теоретичних знань; свідомим розв'язанням практичних задач соціальної роботи, коригуванням власного досвіду роботи на основі теорії соціальної роботи, пошуком нових творчих способів виконання професійних завдань.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти характерний в основному – творчо-репродуктивний і творчий рівень. Звичайно, таке розмежування є в значній мірі умовним, оскільки в практичній діяльності здобувачів можуть проявлятися усі вищезгадані рівні при переважанні творчого рівня.

Підставою для позитивного оцінювання практики здобувачам (залік) є повне виконання ними програми практики.

Стажувальна, науково-дослідницька, практика з управління у сфері соціальної роботи зараховується (залік) здобувачам, які повністю виконали програму, передбачену кожним конкретним видом роботи, виявили достатній рівень спрямованості професійних знань, умінь, навичок (репродуктивно-творчий, творчо-репродуктивний, творчий), виконали індивідуальні завдання, представили звіт про практику, щоденник, індивідуальний план роботи з відміткою про його виконання практики керівником і супервізором, а також отримали позитивний відгук з місця проходження практики.

При оцінці результатів роботи студента беруться до уваги наступні **критерії оцінювання практики:**

I. Рівень професійних умінь.

II. Вияв професійно значущих якостей особистості: емпатійність, доброзичливість, тактовність, відповідальність, організованість, наполегливість, уважність, ініціативність, комунікативність, дисциплінованість, повага до людей, творче мислення, самоаналіз, прагнення до самовдосконалення.

III. Реалізація особистісно-орієнтованої моделі взаємодії з клієнтами та їх найближчим оточенням (при індивідуальній та груповій роботі). IV. Якість виконання всіх завдань практики.

V. Рівень вияву творчості.

VI. Рівень аналізу і рефлексії.

VII. Якість звітної документації.

Показники оцінювання практики:

- повнота виконання програми практики (якість роботи);
- відповідність проходження практики встановленим термінам;
- активність, творчий підхід у процесі виконання завдань практики;
- ступінь самостійності під час виконання завдань;
- ступінь задоволення працею;
- зміст та повнота звітної документації, її подання у вказані терміни;

- авторитет серед клієнтів, фахівців бази практики, науково-педагогічних працівників, студентів.

Поєднання критеріїв та показників оцінювання практики дає можливість системно представити оцінювання практичної діяльності студента (Таблиця 3) та визначити загальну якісну характеристику результатів для об'єктивного оцінювання.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Критерії Оцінка	I	II	III	IV	V	VI	VII
<i>Відмінно</i>	Вище середнього, високий	Виявив усі перераховані якості	Високий рівень реалізації	Добре і відмінно	Творчо-репродуктивний і творчий	Достатньо високий	Охайне оформлення, відповідає вимогам, здано своєчасно
<i>Добре</i>	Середній	Недостатня самостійність, ініціативність	В більшості випадків середній і високий	В більшості випадків добре і відмінно	Репродуктивно-творчий	Достатній	Відповідає вимогам, здано своєчасно
<i>Задовільно</i>	Нижче середнього	Не виявлено в достатній мірі перераховані якості	В більшості випадків – низький і середній	В більшості випадків задовільно	Репродуктивний	Допустимий	Відповідає не всім вимогам
<i>Незадовільно</i>	Нижче середнього, низький	Не виявлено перераховані якості	Низький	Незадовільно, задовільно	Емпіричний, репродуктивний	Низький або допустимий	Не відповідає вимогам, здано невчасно

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Загальна якісна характеристика оцінки	Кількість набраних балів	Оцінка за національною системою
<p><i>«Відмінно»</i></p> <p>1. Завдання практики виконані повністю з використанням творчого підходу.</p> <p>2. Практична діяльність здобувача-практиканта здійснювалась на високому професійному рівні, відповідно до індивідуального плану та плану бази практики, технології проведення соціальних заходів.</p> <p>3. Звітна документація представлена в повному обсязі у встановлений термін після закінчення практики, оформлена згідно вимог.</p>	90-100	відмінно

Загальна якісна характеристика оцінки	Кількість набраних балів	Оцінка за національною системою
<p>4. У ході захисту практики здобувач демонструє вільне володіння знаннями та вміннями, що були ним застосовані у процесі практики, критично оцінює її результати, бачить шляхи вирішення професійних проблем і самовдосконалення.</p> <p>5. Супервізор установи /закладу рекомендує оцінити результати практики на «відмінно».</p>		
<p>«Добре»</p> <p>1. Завдання практики виконані повністю.</p> <p>2. Вся звітна документація представлена в повному обсязі, оформлена відповідно до вимог, що представлені у Програмі практики.</p> <p>3. Звітна документація представлена у встановлений термін після закінчення практики.</p> <p>4. У ході захисту практики студент демонструє достатнє володіння знаннями та вміннями, що були ним застосовані і процесі практики.</p>	74-89	добре
<p>«Задовільно»</p> <p>1. Робота здобувача-практиканта носила суто виконавчий характер, має значні зауваження від фахівця установи /закладу або керівника практики.</p> <p>2. У цілому здобувач усвідомив сутність і специфіку діяльності системи закладів соціального спрямування.</p> <p>3. У представленій звітній документації допущені суттєві змістовні помилки, відсутні окремі матеріали.</p> <p>4. Документація оформлена недбало, епізодично висвітлює діяльність практиканта, представлена пізніше встановленого терміну.</p> <p>5. У ході захисту практики здобувач зі значними труднощами дає відповіді на поставлені питання щодо особливостей професійної діяльності бази практики і своєї участі у вирішенні її завдань.</p>	60-73	задовільно
<p>«Незадовільно»</p> <p>1. Студент не був присутній на настановчій та звітній конференціях.</p> <p>2. Наявні грубі порушення у виконанні графіка роботи на базі практики, у дотриманні вимог професійної етики.</p> <p>3. Студент не спроможний здійснювати аналітичну діяльність щодо мережі установ /закладів соціальної сфери, змісту та специфіки їх діяльності.</p> <p>4. План практики виконаний частково або не виконаний.</p> <p>5. Звітна документація представлена значно пізніше встановленого терміну, не у повному обсязі, без дотримання вимог щодо оформлення або не представлена зовсім.</p> <p>6. Робота здобувача під час практики колективом бази практики, керівником практики визначена як незадовільна.</p>	1-59	незадовільно

Захист практики може відбуватися в навчальному закладі або на базі практики (підсумковій звітній конференції). Результати складання заліків з практики заносяться в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний план студентів головою комісії за результатами захисту практики.

Здобувачі, які не виконали програму практики і отримати незадовільні відгуки з бази практики, направляються на практику повторно (але вже без відриву від навчання). Якщо ж результати повторного проходження практики є теж незадовільними, здобувачі можуть бути відраховані із закладу вищої освіти.

Під час практики здобувачі-практиканти згідно з Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 можуть виконувати функції стажера або працювати на таких посадах:

- Соціальний працівник.
- Консультант з питань здорового способу життя.
- Інспектор з охорони дитинства.
- Науковий (молодший) співробітник (соціальний захист населення).
- Науковий співробітник-консультант (соціальний захист населення).
- Соціальний аудитор.
- Фахівець (з допомоги неблагополучним родинам, грошової допомоги дітям і т.ін.).
- Фахівець із соціальної допомоги вдома.
- Фахівець із соціальної роботи.
- Фахівець-організатор соціально-побутового обслуговування.

**СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА. УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»**

Практична підготовка здобувачів спеціальності 231«Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» освітнього ступеня «магістр» має неперервний характер і проходить протягом усього періоду навчання в університеті. Навчальними планами підготовки магістрів із соціальної роботи передбачено такі види практик:

- стажувальна практика;
- практика з управління у сфері соціальної роботи;
- науково-дослідницька практика.

СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА

Опис предмета стажувальної практики

Предмет: розвиток та удосконалення професійних компетентностей, орієнтованих на поглиблене розуміння професії, інноваційні підходи до розв'язання актуальних проблем у соціальній роботі.

Структура навчальної дисципліни	Галузь знань, спеціальність і освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни (денна / заочна форма навчання)
Кількість кредитів, відповідних ЄКТС: 6 Модулів: 2 Змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 180 год.	Галузь знань: 23 «Соціальна робота» Спеціальність: 231 «Соціальна робота» Освітня програма: «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» Освітній ступінь: магістр	Практична підготовка Рік підготовки: 2-й Семестр: 3-й Самостійна робота: 180 год. Вид контролю: залік диференційований

Стажувальна практика здобувачів освітнього ступеня «магістр» передбачена навчальним планом у 3 семестрі. Вона носить професійний характер і триває 4 тижні.

Даний вид практики є інтегруючим і стрижневим компонентами особистісно-професійного становлення фахівця та сполучною ланкою між теоретичним навчанням майбутніх фахівців із соціальної роботи та майбутньою самостійною професійною діяльністю у закладах і установах соціальної сфери.

Метою практики є формування у здобувачів освітнього ступеня «магістр» професійних здатностей до роботи з особами, сім'ями, різними соціальними групами у закладах і установах соціального спрямування у громаді, готовності до впровадження методів і технологій інноваційного практикування в системі соціальної роботи.

Основні завдання стажувальної практики:

1. Поглибити й удосконалити теоретичні знання зі спеціальних і фахових навчальних дисциплін, встановити їх зв'язок з практичною діяльністю (реальним процесом надання соціальних послуг вразливим групам населення).

2. Стимулювати прагнення до вдосконалення своїх фахових здатностей із метою професійного підходу до розуміння соціальних проблем та пошуку шляхів їх вирішення.

3. Формувати готовність до комплексної реалізації професійних функцій шляхом залучення до самостійної безпосередньої практичної роботи з користувачами соціальних послуг.

4. Здійснювати вивчення, аналіз та узагальнення системи роботи колективу спеціалістів закладу, а також практичного досвіду окремих фахівців.

5. Виробити вміння надавати методичну допомогу зі свого фаху та організувати різні форми методичної роботи.

6. Формувати у здобувачів творчий та дослідницький підходи до професійної діяльності.

7. Розвивати навички професійної рефлексії, потреби у самоосвіті, самовдосконаленні.

8. Засвоїти модель фахівця з соціальної роботи, якому властиві риси людини з високою професійно-етичною культурою, здатною діяти відповідально згідно з цінностями соціальної роботи.

Після проходження практики здобувач повинен знати:

- механізми правового регулювання діяльності відповідного соціального закладу (установи) у сфері соціального захисту та надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів;
  - основні методи і технології інноваційної роботи соціальних служб (закладів, установ) у системі соціальної роботи з різними категоріями клієнтів, у тому числі, методи прикладних досліджень у галузі соціальної роботи;
  - організаційну структуру соціальної служби (закладу, установи) та основні обов'язки працівників, зону компетенції фахівця із соціальної роботи;
  - перелік, зміст, оформлення документації, що веде фахівець із соціальної роботи;
  - організацію міжсекторної взаємодії та роботи у мультидисциплінарній команді;
- уміти:
- встановлювати професійні стосунки з працівниками соціальної служби (закладу, установи), представниками інших професійних груп різного рівня, клієнтами, налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на засадах соціального партнерства;
  - оцінювати проблеми, потреби, процес і результат професійної діяльності та якості надання соціальних послуг;
  - організовувати спільну діяльність, здійснювати групову мотивацію, фасилітацію прийняття групових рішень;
  - працювати у мультидисциплінарній команді;
  - реалізовувати технології соціальної роботи з різними користувачами соціальних послуг, спираючись на механізми правового регулювання соціального захисту та надання допомоги клієнтам;
  - вести ділову документацію;
  - доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців;
  - виявляти ініціативу при вирішенні соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій;

- набути професійні компетентності:
- аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету й завдання соціальної роботи, планувати втручання у складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи;
- організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу;
- будувати та підтримувати цілеспрямовані професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори;
- знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРОГРАМА

Стажувальна практика може проходити на базі різних типів соціальних закладів, установ, служб, організацій, інших спеціалізованих служб для різних категорій клієнтів.

Практикант проходить стажування в закладі під керівництвом директора закладу або його заступника, провідного спеціаліста чи фахівця. Для здійснення науково-методичного керівництва практикою магістранта кафедрою соціальної педагогіки і соціальної роботи НДУ ім. Миколи Гоголя призначається викладач-методист з числа досвідчених спеціалістів кафедри.

Місця проходження практики. Базами проведення практики є: Ніжинський міський центр соціальних служб, Служба у справах дітей Ніжинської міської ради; Відділ у справах сім'ї та молоді Ніжинської міської ради; Служба у справах дітей Ніжинської районної державної адміністрації, Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ніжинської міської ради, Ніжинський дитячий будинок-інтернат, Ніжинський центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Чернігівської облдержадміністрації, Комунальний заклад «Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Чернігівський обласний центр соціальних служб, Комунальний заклад «Ніжинський міський молодіжний центр», Благодійна організація «Благодійний Фонд «Карітас Чернігів» та ін.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Стажувальна практика посідає центральне місце у фаховій підготовці майбутніх магістрів із соціальної роботи, оскільки безпосередньо спрямована на формування навичок професійної діяльності.

Стажувальна практика забезпечує комплексне знайомство з її методами та технологіями, в першу чергу, інноваційного характеру. У процесі проходження даної практики здобувачі безпосередньо беруть участь у практичній роботі

соціальної служби (закладу, установи), розробляють та реалізують технології соціальної роботи, спрямовані на вирішення проблем.

У процесі проходження стажувальної практики здобувачі виступають помічниками штатних співробітників соціальної служби (закладу, установи), вчаться планувати та організовувати роботу в команді, формувати та вдосконалювати навички професійного спілкування, прийняття групових рішень, оцінки процесу і результату професійної діяльності, вести професійні записи, застосовувати на практиці знання моделей та методів соціальної роботи, здобути у процесі теоретичного навчання, самостійно приймати рішення, аналізувати власну діяльність.

Програма організації та проходження практики передбачає кілька етапів: підготовчий, робочий, підсумковий, кожен з яких переслідує певні завдання.

№ п/п	Етапи, завдання етапів	Кількість годин, відведених на:		Всього годин
		Самостійну роботу		
Стажувальна практика				
1.	Підготовчий етап: знайомство з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів. Розв'язання організаційних питань.	25		25
2.	Робочий етап: знайомство з умовами проходження практики. Виконання програми практики.	120		120
3.	Підсумковий етап: підготовка звіту з практики. Підведення підсумків практики.	35		35
Всього:		180		180

Зміст стажувальної практики обумовлюється відповідними завданнями і включає:

- ознайомлення з умовами роботи, правилами внутрішнього розпорядку, документацією, системою роботи, передовим та інноваційним досвідом, традиціями служби (закладу, установи), що є базою практики;

- визначення мети, завдань і змісту своєї діяльності, складання плану роботи на період практики та на кожний день;
- вивчення необхідної документації закладу, системи його роботи, передового досвіду окремих спеціалістів;
- здійснення професійної діяльності згідно завдань практики;
- проведення науково-дослідницької діяльності;
- реалізація організаційно-методичних форм роботи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час стажувальної практики здобувачі виконують самостійно ряд завдань з метою закріплення знань, отриманих у процесі вивчення теоретичних дисциплін, надбання умінь і навичок самостійного розв'язання професійних проблем, а саме:

1. Спільно з супервізором та керівником практики від фахової кафедри *скласти індивідуальний план роботи* на весь період проходження практики.

2. Згідно плану роботи соціальної служби (закладу, установи) обрати, підготувати, провести та *подати на перевірку розширений план-конспект однієї з форм роботи з клієнтами /персоналом* (науково-методичного семінару, тренінгу, методичного об'єднання тощо).

3. Підготувати опис однієї з форм співпраці фахівців соціальної сфери з вирішення актуальних соціальних проблем (партнерська взаємодія науковців і практиків): конференція, громадське слухання, консиліум, круглий стіл, семінар, форум-обговорення тощо).

4. Підготувати пакет звітних документів для аналізу і оцінювання результатів практики на підсумковій конференції (засіданні кафедри).

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Після закінчення стажувальної практики магістрант подає викладачу-методисту кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи таку **звітну документацію**:

1. Щоденник практики (за індивідуальним планом роботи) (див. Додатки А, Б, В).

2. Звіт про виконану роботу (вписаний у кінці щоденника, у довільній формі, але який включає аналіз усіх напрямів роботи протягом практики) (див. Додатки Й, К).

3. Розширений план-конспект однієї з форм роботи наукової або методичної роботи соціального працівника /фахівця із соціальної роботи (науково-методичного семінару, тренінгу, методичного об'єднання тощо).

4. Бланк «Підсумки стажувальної практики» (див. Додаток І).

5. Відгук супервізора, завірений підписом керівника та печаткою соціальної служби, (закладу, установи) (див. Додаток І).

Відгук про проходження практики пише керівник на місці проходження практики на бланку закладу, де відбувалася практика, підписує безпосередній керівник бази практики, а у разі відсутності такого – голова адміністрації закладу. Відгук містить: основні відомості про характер та якість робіт, виконаних здобувачем під час практики; її корисність для закладу, загальну кількісну оцінку його активності за шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Підсумки практики:

- підведення загальних підсумків практики здійснюється після перевірки методистами звітної документації під час звітної конференції;

- результати практики аналізуються та обговорюються на засіданні фахової кафедри та на підсумковій конференції викладачів і здобувачів.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ Й ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Методами контролю є: відвідування баз практики керівником практики від фахової кафедри, співбесіди, консультації, перевірка щоденника практики. За час

проходження практики здобувач виконує різні види роботи та готує звітну документацію, яка підлягає оцінюванню. Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

Підсумкова кількість балів за стажувальну практику є сумою балів, отриманих здобувачем за всі види діяльності, оформленої і вчасно зданої звітної документації. Термін подання звітної документації керівнику практики від фахової кафедри – протягом трьох днів після закінчення практики.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам

Вид практики	Кількість балів	Форма підсумкового контролю
<i>Стажувальна</i>	<i>Всього балів: 100</i>	залік диференційований
1. Робота за планом закладу (на основі індивідуального плану роботи на період практики)	30	
2. Щоденник практики (за індивідуальним планом роботи)	10	
3. План-конспект однієї з форм роботи з клієнтами /персоналом	25	
4. Одна із форм співпраці фахівців соціальної сфери з вирішення актуальних соціальних проблем (партнерська взаємодія науковців і практиків)	25	
5. Звіт про виконану роботу (включаючи аналіз усіх напрямів роботи протягом практики)	10	

Протягом проходження стажувальної практики здобувач може отримати додаткові бали (у кількості 1-10 балів) за участь у різних формах неформальної освіти: вебінарах, методичних семінарах, круглих столах тощо за тематикою стажувальної практики за умови написання заяви та надання ксерокопій документів участі (сертифікати, грамоти, подяки, програми тощо).

Порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюється р. 8 «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» (2019).

ПРАКТИКА З УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Опис предмета практики з управління у сфері соціальної роботи

Предмет: розвиток та удосконалення професійних компетентностей, орієнтованих на управління в системі соціальної роботи.

Структура навчальної дисципліни	Галузь знань, спеціальність і освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни (денна / заочна форма навчання)
Кількість кредитів, відповідних ЄКТС: 6 Модулів: 2 Змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 180 год.	Галузь знань: 23 «Соціальна робота» Спеціальність: 231 «Соціальна робота» Освітня програма: «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» Освітній ступінь: магістр	Практична підготовка Рік підготовки: 2-й Семестр: 3-й Самостійна робота: 180 год. Вид контролю: залік диференційований

Практика з управління у сфері соціальної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» передбачена навчальним планом у 3 семестрі. Вона носить професійний характер і триває 4 тижні.

Мета практики: формування у здобувачів освітнього ступеня «магістр» професійних здатностей до забезпечення ефективного управління в системі закладів соціальної сфери.

Завдання практика з управління у сфері соціальної роботи:

- узагальнити та застосовувати у практичній діяльності теоретичні знання з фахових навчальних дисциплін щодо управління діяльністю закладу / організації та персоналу;
- залучити здобувачів до безпосередньої практичної діяльності з менеджменту організації у сфері соціальної роботи;
- формувати професійні уміння і навички реалізації функціональних обов'язків менеджера соціальної роботи з використанням сучасних інноваційних методів, форм, засобів і технологій соціальної роботи та підходів у менеджменті соціальної роботи;
- стимулювати потреби постійного професійного самовдосконалення, готовності до здійснення управлінських функцій у закладах соціальної сфери;
- закріплювати базові цінності професійно-етичної культури керівника закладу.

Після проходження практики здобувач повинен знати:

- методи і технології управління соціальними службами (закладами, установами) в системі соціальної роботи;
  - організаційну структуру соціальної служби (закладу, установи) та зону компетенції її керівника;
  - законодавчі та нормативні акти щодо діяльності соціальних служб;
  - зміст управлінської культури керівника соціального закладу;
  - основи організаторської діяльності для роботи налагодження міжсекторної взаємодії та роботи у мультидисциплінарній команді;
- уміти:
- встановлювати професійні стосунки з працівниками соціальної служби, представниками інших професійних груп різного рівня, клієнтами, налагоджувати взаємодію державних, громадських та комерційних організацій на засадах соціального партнерства;
  - організовувати спільну діяльність, здійснювати групову мотивацію, фасилітацію прийняття групових рішень;

- працювати у мультидисциплінарній команді;
  - застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю персоналу;
  - доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців;
  - розвивати ініціативу команди закладу при вирішенні соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій;
- набути професійні компетентності:
- впроваджувати методи і технології інноваційного управління в системі соціальної роботи;
  - налагоджувати взаємодію державних, громадських та комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства;
  - здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень;
  - здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи;
  - здатність забезпечувати високий рівень культури управління;
  - здатність до компетентного використання законодавчих та нормативних актів у соціальній роботі;
  - здатність до створення соціального й психологічно сприятливого середовища в соціальних службах, закладах, установах.

ПРОГРАМА

Практика з управління у сфері соціальної роботи може проходити на базі різних типів соціальних закладів (організацій, установ) для різних категорій клієнтів.

Здобувач проходить практичну підготовку в закладі, установі під безпосереднім керівництвом директора закладу або його заступника. Для здійснення науково-методичного керівництва практикою магістранта кафедрою

соціальної педагогіки і соціальної роботи призначається керівник з числа досвідчених спеціалістів кафедри.

Місця проходження практики. Базами проведення практики є:

1. Центр надання соціальних послуг в ТГ.
2. Центр соціальних служб.
3. Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг).
4. Служба у справах дітей Ніжинської міської ради та ін.
5. Комунальний заклад «Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» Чернігівської обласної ради.
6. Благодійна організація "Благодійний Фонд "Карітас Чернігів".
7. Чернігівський обласний центр соціальних служб та ін.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Практика з управління у сфері соціальної роботи посідає важливе місце у фаховій підготовці майбутніх магістрів із соціальної роботи, оскільки безпосередньо спрямована на формування професійної культури керівника соціального закладу згідно освітньої програми.

Практика з управління у сфері соціальної роботи забезпечує комплексне знайомство з її методами та технологіями, в першу чергу інноваційного характеру. У процесі проходження даного виду практики здобувачі мають можливість застосовувати методи менеджменту для організації та управління діяльністю персоналу установи (закладу, організації), безпосередньо беруть участь у практичній роботі соціальної служби, реалізують нормативні документи, спрямовані на функціонування закладу.

У процесі проходження практики здобувачі виступають помічниками директорів (заступників, завідувачів відділом) соціальних установ, вчать планувати та організовувати роботу в команді, формувати та вдосконалювати навички професійного спілкування, прийняття групових рішень, застосовувати

на практиці методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників, волонтерів, іншого персоналу, самостійно приймати рішення, аналізувати власну діяльність.

Програма організації і проходження практики передбачає кілька етапів: підготовчий, робочий, підсумковий, кожен з яких переслідує певні завдання.

№ пп	Етапи, завдання етапів	Кількість годин, відведених на:		Всього годин
		Самостійну роботу		
Практика з управління у сфері соціальної роботи				
1.	Підготовчий етап: знайомство з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів. Розв'язання організаційних питань.	25		25
2.	Робочий етап: знайомство з умовами проходження практики. Виконання програми практики.	120		120
3.	Підсумковий етап: підготовка звіту з практики. Підведення підсумків практики.	35		35
Всього:		180		180

Зміст даного виду практики обумовлюється відповідними завданнями і включає:

- ознайомлення з умовами роботи, правилами внутрішнього розпорядку, документацією, системою роботи, передовим та інноваційним досвідом управління персоналом, традиціями закладу (установи, організації), що є базою практики;

- визначення мети, завдань і змісту своєї діяльності, складання індивідуального плану роботи на період практики та на кожний день;

- вивчення необхідної документації закладу, системи його роботи, передового досвіду по роботі з персоналом;

- здійснення професійної діяльності згідно завдань практики;

- вивчення особливостей корпоративної культури закладу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час практики здобувачі виконують завдання для самостійної роботи з метою закріплення знань, отриманих у процесі вивчення теоретичних дисциплін, надбання умінь і навичок самостійного розв'язання професійних проблем, а саме:

1. Спільно з супервізором та керівником практики від фахової кафедри скласти індивідуальний план роботи на період проходження практики.

2. Визначити, які методи менеджменту використовує керівник закладу бази практики у практичній діяльності, зробити їх опис.

3. Скласти систематизований перелік документування закладу за такими напрямками: документування взаємодії соціального працівника та клієнта (клієнтів) організації; документування співпраці організації з іншими організаціями в контексті мети соціальної роботи або потреб клієнта (клієнтів).

4. Підібрати з літератури або практики діяльності фахівця із соціальної роботи та описати вправи типу «Криголам» для знайомства у команді: для початку роботи; для розподілу ролей (кількість вправ від 6 до 9).

5. Підготувати пакет звітних документів для аналізу і оцінювання результатів практики на підсумковій конференції (засіданні кафедри).

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Після закінчення практики з управління у сфері соціальної роботи магістрант подає викладачу-методисту кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи таку звітну документацію:

1. Щоденник практики (за індивідуальним планом роботи) (див. Додатки А, Б, В).

2. Індивідуальний план роботи на період проходження практики (у щоденнику) (див. Додатки Г, Е).

3. Звіт про виконану роботу (вписаний у кінці щоденника, який включає аналіз усіх напрямів роботи протягом практики) (див. Додатки Й, К).

4. Опис-характеристика методів управління, які використовує керівник закладу у практичній діяльності (за результатами дослідження на базі практики).

5. Систематизований перелік документування закладу за такими напрямками: документування взаємодії соціального працівника та клієнта (клієнтів) організації; документування співпраці організації з іншими організаціями в контексті мети соціальної роботи або потреб клієнта (клієнтів).

6. Опис вправ типу «Криголам» для знайомства у команді; для початку роботи; для розподілу ролей (кількість вправ від 6 до 9).

7. Бланк «Підсумки практики з управління у сфері соціальної роботи» (див. Додаток І).

8. Відгук супервізора, завірений підписом керівника та печаткою закладу (див. Додаток І).

Відгук про проходження практики пише керівник на місці проходження практики на бланку закладу та в щоденнику, де відбувалася практика, підписує безпосередній керівник бази практики, а у разі відсутності такого – голова адміністрації закладу. Відгук містить: основні відомості про характер та якість робіт, виконаних здобувачем під час практики; її корисність для закладу, загальну кількісну оцінку його активності за шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Підсумки практики:

- підведення загальних підсумків практики здійснюється після перевірки методистами звітної документації під час звітної конференції;

- результати практики аналізуються та обговорюються на засіданні фахової кафедри та на підсумковій конференції викладачів і здобувачів.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ Й ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Методами контролю є: відвідування баз практики керівником практики від фахової кафедри, співбесіди, консультації, перевірка щоденника практики, аналіз роботи фахівців бази практики, студентів-практикантів та власної, обговорення проблемних ситуацій тощо.

За час проходження практики здобувач виконує різні види роботи та готує звітну документацію, яка підлягає оцінюванню. Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

Підсумкова кількість балів за практику з управління у сфері соціальної роботи є сумою балів, отриманих здобувачем за всі види діяльності, оформленої і вчасно зданої документації. Термін подання звітної документації керівнику практики від фахової кафедри – протягом трьох днів після закінчення практики.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Вид практики	Кількість балів	Форма підсумкового контролю
Практика з управління у сфері соціальної роботи	Всього балів: 100	Залік диференційовний
1.Робота за планом закладу (на основі індивідуального плану роботи на період практики)	15	
2.Щоденник практики (за індивідуальним планом роботи)	15	
3.Опис-характеристика методів управління	25	
4.Систематизований перелік документування закладу за напрямками	20	
5.Опис вправ для знайомства у команді, для початку роботи, для прийняття рішень	15	
6.Звіт про виконану роботу (включаючи аналіз усіх напрямів роботи протягом практики)	10	

Протягом проходження практики з управління у сфері соціальної роботи здобувач може отримати додаткові бали (у кількості 1-10 балів) за участь у різних

формах неформальної освіти: вебінарах, методичних семінарах, круглих столах тощо за тематикою практики за умови написання заяви та надання ксерокопій підтверджуючих документів участі (сертифікати, грамоти, подяки, програми тощо).

Порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюється р.8 «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» (2019).

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА

Опис предмета науково-дослідницької практики

Предмет: дослідницький підхід до професійної діяльності.

Структура навчальної дисципліни	Галузь знань, спеціальність і освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни (денна / заочна форма навчання)
Кількість кредитів, відповідних ЄКТС: 15 Модулів: 2 Змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 450 год.	Галузь знань: 23 «Соціальна робота» Спеціальність: 231 «Соціальна робота» Освітня програма: «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» Освітній ступінь: магістр	Практична підготовка Рік підготовки: 1-й; 2-й Семестр: 2-3-й Самостійна робота: 450 год. Вид контролю: залік: 2-й семестр; 3-й семестр

Науково-дослідницька практика є обов'язковим компонентом освітньої програми «Соціальна робота. Управління соціальним закладом» спеціальності 231 «Соціальна робота» підготовки магістрів у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

Науково-дослідницька практика спрямована на розширення й закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих магістрантами у процесі навчання, оволодіння необхідними професійними компетентностями за вибраним напрямком спеціалізованої підготовки, набуття й удосконалення практичних навичок наукової діяльності, зокрема, з організації та проведення наукового дослідження актуальних проблем соціальної роботи, збір фактичного матеріалу для

підготовки кваліфікаційної (магістерської) роботи. Її результати комплексно відображаються у випускній кваліфікаційній (магістерській) роботі.

Згідно із навчальним планом науково-дослідницька практика проводиться у другому семестрі впродовж чотирьох тижнів з відривом від навчання та в третьому семестрі впродовж шести тижнів з відривом та без відриву від теоретичного навчання.

Метою науково-дослідницької практики є набуття магістрантами досвіду самостійної науково-дослідницької роботи соціального спрямування безпосередньо у ході освітнього процесу та методами її проведення, поглиблення теоретичних знань у сфері соціальної роботи, добір фактичного матеріалу для написання наукових публікацій, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел, формування вмінь презентувати результати наукового пошуку.

Відповідно до мети визначено наступні завдання науково-дослідницької практики:

- формувати у здобувачів уміння здійснювати науково-дослідницьку роботу;
- аналізувати основні закономірності та тенденції розвитку сучасної соціальної сфери;
- підбирати та застосовувати дослідницький інструментарій з урахуванням специфіки магістерського дослідження;
- здійснювати якісний та кількісний аналіз результатів експериментального дослідження;
- відображати результати дослідження у наукових публікаціях;
- застосовувати у практичній діяльності фахові знання для виконання наукових досліджень з актуальних проблем соціальної роботи.

Під час практики здобувачі повинні опанувати знаннями:

- державних і нормативних документів, що регламентують розвиток соціальної сфери в Україні, практичної соціальної роботи;

- філософських і теоретичних основ соціальної роботи, соціальних парадигм, ідей, понять;

- методології та методів соціальних досліджень.

Здобувачі повинні вміти:

- аналізувати і систематизувати наукову літературу з проблеми дослідження;

- складати програму емпіричного дослідження;

- підбирати адекватні методи соціального дослідження;

- вивчати наукову проблему на основі соціологічних та соціально-педагогічних досліджень;

- обробляти отримані результати за допомогою методів математичної статистики та здійснювати їх інтерпретацію;

- узагальнювати та формулювати висновки з проблеми дослідження.

Відповідно до освітньої програми підготовки магістрів, у процесі практичної підготовки здобувачі мають здобути фахові компетентності, а саме:

- здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики, кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи;

- здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення;

- здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації;

- здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ПРОГРАМА

Науково-дослідницька практика є завершальним етапом практичної підготовки майбутнього фахівця із соціальної роботи освітнього рівня «магістр». Практика пов'язана з навчально-дослідницькою діяльністю здобувача і її результати відображаються у випускній кваліфікаційній (магістерській) роботі.

Магістерська робота виконується у вигляді наукового дослідження. У роботі використовуються: науково-методична література, авторські спостереження в соціальних службах (зкладах, установах) і зібрані факти, результати емпіричного дослідження, власні гіпотези.

Проведення науково-дослідницької практики повинно забезпечити подальше поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих в університеті, для всебічного застосування їх у процесі практичної, наукової, дослідницької діяльності у закладах соціальної сфери різної форми власності, де необхідні фахівці із соціальної роботи.

Практика проводиться відповідно до робочої програми науково-дослідницької практики магістрантів, яку розробляє кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя з урахуванням нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

Керівник практики від ЗВО проводить настановчу конференцію для магістрантів перед початком практики, ознайомлює їх із завданнями практики і вимогами до оформлення звітної документації, здійснює систематичний контроль за ходом виконання завдань практики тощо. У разі необхідності він надає практикантам консультативну та іншу допомогу, організовує підведення підсумків практики.

Науково-методичне керівництво науково-дослідницькою практикою згідно програми спеціалізованої підготовки магістрантів здійснює науковий керівник кваліфікаційної роботи, який призначається з числа викладачів кафедри з науковими ступенями та вченими званнями. В обов'язки керівника практики

входить підготовка письмового відгуку про роботу кожного практиканта та її оцінка, яка є підставою для зарахування заліку з практики.

Магістранти направляються на науково-дослідницьку практику у визначені терміни згідно із наказом по ЗВО. Керівник практики працює з магістрантами, керуючись робочою програмою, забезпечує їх професійне консультування у процесі практики, веде систематичне спостереження та контроль за роботою студентів, дає регулярну оцінку рівня практичної компетентності кожного студента, аналізує його практичну роботу, виявляє позитивне, допомагає виправити помилки, позбутися недоліків.

Під час проходження практики магістрант зобов'язаний:

- сумлінно виконувати завдання практики, передбачені програмою;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність;
- систематично вносити записи до щоденника з практики та своєчасно подавати на перевірку необхідну документацію;
- підготувати до друку наукову публікацію;
- взяти участь у науковій конференції.

Наприкінці практики магістрант звітує про виконання програми науково-дослідницької практики на засіданні кафедри та за три дні до його проведення подає керівнику практикою необхідну звітну документацію для перевірки.

Місце проходження практики. Базою науково-дослідницької практики є кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст науково-дослідницької практики полягає у проведенні наукового дослідження з теми кваліфікаційної роботи, апробації результатів дослідження; підготовки роботи до захисту. Звітом магістрантів із науково-дослідницької практики є представлення та обговорення кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри, виступ магістранта на науковій конференції, публікація, рекомендація кваліфікаційної роботи до захисту на засіданні атестаційної комісії.

Зміст науково-дослідницької практики визначається загальною концепцією магістерської підготовки за спеціальністю 231 «Соціальна робота». Він включає в себе освітньо-виховну, освітньо-пізнавальну, практичну та дослідницьку діяльність магістрантів і передбачає системне бачення наукової проблеми.

Під час науково-дослідницької практики магістранти набувають практичних навичок наукової діяльності, знайомляться з основними формами і методами проведення науково-дослідницької роботи в умовах практичної роботи в соціальному середовищі, працюють над кваліфікаційною роботою.

Специфіка написання кваліфікаційної роботи полягає у тому, що у процесі її підготовки та захисту здійснюється досягнення як науково-дослідницьких, так і навчальних цілей. Тому під час науково-дослідницької практики магістранти глибоко вивчають певні наукові проблеми, вчать аналізувати літературу, критично оцінювати її, полемізувати з авторами, висловлювати власні думки, аргументувати їх, робити правильні наукові теоретичні та практичні висновки. У процесі написання кваліфікаційної (магістерської) роботи магістранти набувають навичок використання сучасних наукових методів дослідження, формують уміння застосовувати творчий підхід до вирішення проблем практичної діяльності.

Програма науково-дослідницької практики відповідає напряму наукових досліджень магістранта і складається з таких компонентів:

- складання індивідуального графіку проходження науково-дослідницької практики;
- укладання списку бібліографічних джерел із теми наукового дослідження;
- збір фактичного матеріалу і здійснення його систематизації та класифікації, проведення емпіричного дослідження;
- підготовка та подання до друку наукових публікацій (тези, стаття тощо);
- участь у науково-практичних конференціях;
- оформлення звітної документації науково-дослідницької практики;
- презентація результатів практики.

Проведення науково-дослідницької практики у ЗВО на базі фахової кафедри включає кілька етапів.

На першому етапі практиканти складають індивідуальний план роботи на період проходження практики та узгоджують його із керівником практики від фахової кафедри.

На другому етапі практиканти виконують завдання практики, узгоджуючи зміст із керівником практики – викладачем фахової кафедри. На цьому етапі практиканти удосконалюють навички дослідницької діяльності; уміння поєднувати теорію з практикою; навички аналітичної роботи; оволодівають вміннями презентувати здобуті результати досліджень у формі звітів, публікацій, доповідей тощо; уміння виявляти ініціативу; набувають навички планування власної дослідницької діяльності та її реалізації; уміння виявляти ініціативу тощо.

На третьому, заключному, етапі практиканти підводять підсумки проходження науково-дослідницької практики з обов'язковим оформленням і поданням звітної документації.

Організація практики на всіх етапах спрямована на забезпечення безперервності й послідовності оволодіння магістрантами навичками й уміннями професійної дослідницької діяльності відповідно до вимог підготовки магістра.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У процесі проходження практики відбувається інтенсивне формування професійних умінь і навичок здійснення науково-дослідницької діяльності, становлення фахівця соціальної сфери, здатного самостійно вирішувати соціальні проблеми, спираючись на результати їх дослідження, які безпосередньо пов'язані з темою магістерської роботи. Тому всі завдання даного виду практики передбачають самостійну роботу здобувачів з метою закріплення знань, отриманих у процесі вивчення теоретичних дисциплін, надбання умінь і навичок самостійного розв'язання професійних проблем дослідницьким шляхом, а саме:

2 семестр

1. Скласти індивідуальний план роботи на період проходження практики.
2. Опрацювати бібліографічні джерела до кваліфікаційного дослідження, укласти бібліографічний список в алфавітному порядку, оформлений згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація».
3. Укласти рукописний варіант теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1 чи 1-2) для першого читання науковим керівником.
4. Розробити програму проведення емпіричного дослідження (для проведення його у 3 семестрі).
5. Підготувати й подати до друку 1 наукову публікацію (наприклад: статтю до збірника «Вісник студентського наукового товариства» одноосібно або до фахового видання «Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» у співавторстві з керівником тощо).
6. Взяти участь у роботі науково-практичної конференції за проблематикою наукового дослідження (наприклад: конференції молодих науковців НДУ імені Миколи Гоголя в межах проведення щорічної декади «Молодь у науці», міжнародній науково-практичній конференції для молодих науковців «Науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення», яку проводить щорічно кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи НДУ імені Миколи Гоголя та ін.).
7. Вести щоденник практики та підготувати звіт.

3 семестр

1. Скласти індивідуальний план роботи на період проходження практики.
2. Провести емпіричне дослідження, зробити його опис, оформити текст як розділ до кваліфікаційної роботи.
3. Підготувати робочий варіант вступу та загальних висновків до кваліфікаційної роботи (подати на перевірку науковому керівнику).
4. Укласти варіант тексту кваліфікаційної роботи та подати для перевірки науковому керівнику. Подати роботу для перевірки на плагіат. Отримати допуск наукового керівника до заліку.
5. Підготувати і подати до друку одну наукову публікацію.
6. Взяти участь у роботі науково-практичної конференції за проблематикою наукового дослідження.
7. Вести щоденник практики та підготувати звіт.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

1. Щоденник практики. (див. Додатки А, Б, В).
2. Звіт про проходження практики (див. Додаток Й).
3. Текст магістерської роботи у повному обсязі.
4. Наукова публікація (див. Додаток З).
5. Підтвердження участі у науковій конференції (програма, сертифікат, публікація у збірнику матеріалів конференції).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ Й ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Загальна організація та контроль за проведенням науково-дослідницької практики здійснюється керівником практики від ЗВО. Виконання програми практики здійснюється відповідно до складеного практикантом та затвердженого керівником практики індивідуального плану роботи на період проходження практики.

У процесі проходження практики науковим керівником здійснюється контроль за ходом виконання усіх завдань та надання практикантам необхідної допомоги у їх виконанні.

Форми та методи оцінювання: виконання індивідуальних завдань, завдань практики; перевірка на плагіат.

Процес оцінювання знань магістрантів передбачає:

- перевірку керівниками практики виконання завдань та звіту з практики, написання відгуку;

- оформлення звітної документації;

- захист звіту магістрантом перед комісією.

Під час захисту оцінюються:

- рівень виконання програми практики та індивідуального завдання;

- якість оформлення звітної документації;

- повнота та змістовність відповідей магістранта на поставлені запитання.

За результатами проходження практики науковим керівником складається характеристика-відгук на магістранта (у щоденнику).

Критерії оцінювання науково-дослідницької практики

1. Рівень професійних науково-дослідницьких умінь.

2. Вияв професійно значущих якостей особистості: емпатія, доброзичливість, делікатність, автентичність, відкритість, конкретність, організованість, ініціативність, безпосередність, комунікабельність, дисциплінованість, доброта, любов та повага до людей.

3. Якість виконання всіх завдань практики.

4. Рівень використання творчих підходів та самостійності при виконанні завдань практики.

5. Якість звітної документації.

ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

2 семестр

№ ПП	ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	БАЛИ	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ	БАЛИ
1	Ведення документації практики	20	Створення індивідуального плану науково-дослідницької роботи	5
			Заповнення щоденника практики	5
			Підготовка звіту за практику	10
2	Робота над кваліфікаційною роботою	45	Укладання списку бібліографічних джерел з теми дослідження	10
			Теоретичне наукове дослідження та його текстове оформлення (обсяг – до 30 с.)	25
			Розробка програми емпіричного дослідження	10
3	Апробація матеріалів наукового дослідження	35	Участь у науковій конференції: заочна (5), очна (10), очна з виступом (15)	15
			Підготовка і подання до друку наукової публікації: тези (10), стаття у неперіодичному збірнику наукових праць (15) стаття у фаховому періодичному виданні (20)	20

3 семестр

№ ПП	ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	БАЛИ	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ	БАЛИ
1	Ведення документації практики	20	Створення індивідуального плану науково-дослідницької роботи	5
			Заповнення щоденника практики	5
			Підготовка звіту за практику	10
2	Робота над кваліфікаційною роботою	45	Проведення емпіричного дослідження та його текстове оформлення (обсяг – 20-30 с.)	15
			Написання вступу та загальних висновків кваліфікаційної роботи	15
			Успішне проходження перевірки на плагіат	15
3	Апробація матеріалів наукового дослідження	35	Участь у науковій конференції: заочна (5), очна (10), очна з виступом (15)	15
			Підготовка і подання до друку наукової публікації: тези (10), стаття у неперіодичному збірнику наукових праць (15), стаття у фаховому періодичному виданні (20)	20

Підсумки науково-дослідницької практики обговорюються на засіданні кафедри. Складання магістрантами заліку проводиться згідно графіка заліково-екзаменаційної сесії, затвердженого деканом факультету. Оцінка за практику вноситься в бланк «Підсумки науково-дослідницької практики», заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний план магістранта.

Залік виставляється магістранту за умови виконання усіх видів завдань. Здобувачі, які не виконали програму практики без поважних причин та отримали незадовільну оцінку під час заліку, направляються на доопрацювання завдань практики та на повторне складання заліку.

Керівник науково-дослідницької практики закладу вищої освіти інформує відділ практики університету щодо фактичних термінів проведення практики та про її результати.

Протягом проходження науково-дослідницької практики магістрант може отримати додаткові бали (10 балів за період практики в одному семестрі) за участь у різних формах неформальної освіти: вебінарах, методичних семінарах, круглих столах за тематикою кваліфікаційної роботи або з питань методики роботи над науковим дослідженням, академічної доброчесності тощо за умови написання заяви та надання ксерокопій документів участі (сертифікати, грамоти, подяки, програми тощо).

Порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюється р.8 «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» (2019).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Володченко Ж. М., Кондратьєв І. М. Менеджмент соціальної роботи: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання вищих навчальних закладів спеціальності «Соціальна робота». Ніжин: Видавництво НДУ імені М. Гоголя, 2015. 146 с.
2. Волонтери в соціальній роботі / Упоряд.: О.Главник, Н.Романова, Т.Дружченко. Київ : Главник, 2006. / Серія «Бібліотека соціального працівника»). 128 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери /за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
4. Етичний кодекс соціальних працівників України. Затверджено наказом Міністерства України у справах молоді та спорту від 09.09.2005 р., № 1965. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text>
5. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти : науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти : монографія / за ред. С. Я. Харченка. Дрогобич : Коло, 2007. 374 с.
6. Конончук А. І., Останіна Н. С., Сватенков О. В. Магістерська робота : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І Конончук. Ніжин : НДУ ім.М Гоголя, 2020. 208 с.
7. Конончук А.І., Зінченко Т.В. Практична підготовка майбутніх соціальних працівників : метод. посіб. / за ред. А. І. Конончук. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 130 с.
8. Лякішева Л. В., Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч. метод. посіб. Луцьк : Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.
9. Менеджмент волонтерських програм: посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / за заг. ред. Т. І. Сила, Т. Л. Лях. Київ : ФОП Буря О. Д., 2020. 174 с.
10. Методика викладання у вищій школі : навч. посібн. / О. В. Малихін та ін. Київ : КДПУ, 2014. 262 с.

11. Про благодійництво та благодійні організації : Закон України. 2013. № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252. Дата оновлення: 23.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
12. Про волонтерську діяльність : Закон України від 2011 р. № 42, ст. 435. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
13. Про соціальні послуги : Закон України від 2019 р. № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 18. Ст. 73. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
14. Рекомендації з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти. Лист МОН України від 09.07.2018 р., № 1/9-434.
15. Соціальна робота. Короткий енциклопедичний словник. Київ : ДЦССМ, 2002. 536 с. Соціальна робота. Книга 4.

Нормативні документи
практичної підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

1. Організація практичної підготовки студентів у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя: методично-інформаційні матеріали /укл. : О. Г. Самойленко, О. С. Філоненко. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 32 с.
2. Положення про випускну кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Затверджено наказом ректора університету від 28.04.2022 р., № 60. Зі змінами від 17 листопада 2023 р., наказ №261. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/2022%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84.%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%20%28%D0%B7_%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%202023%29.pdf

3. Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. Затверджено наказом ректора від 03.05.2018 р., № 88. Зі змінами від 19 вересня 2019 р., наказ №171.

4. Положення про проведення практики студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя /уклад. : О. Г. Самойленко, О. С. Філоненко. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 15 с.

5. Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Затверджено наказом ректора університету від 25.04.2024 р., № 139. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/-2024%20%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D0%BD%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%20%D0%BE-%D1%82%D0%B0.pdf

6. Про академічну доброчесність : Положення Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Затверджено Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя прот. № 12 від 30.05.2019 р. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf

7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р., №1556-VII . Дата оновлення 28.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

8. Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації *інклюзивного* навчання: Закон України від 05.06.2014 р. № 1324-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text> (дата звернення: 25.08.2020).

9. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України від 24.04.2019 р., № 556.

10. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення 27.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

11. Про процедуру впровадження антиплагіатної системи: Наказ ректора Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя від 30 травня 2019 р. №126.

12. Рекомендації з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти. Лист МОН України від 09.07.2018 р., № 1/9-434.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки щоденника здобувача-практиканта:

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ науково-дослідницької практики¹

(вид і назва практики)

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет, відділення педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв

Кафедра, циклова комісія соціальної педагогіки і соціальної роботи

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Галузі знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

II курс, група СРМз-1

---

¹ Або Стажувальної практики, або Практики з управління у сфері соціальної роботи.

Вимоги до змісту щоденника обліку науково-дослідницької роботи магістранта як форми звітності

Щоденник практики належить до основних форм звітності студента-практиканта. У щоденнику, який ведеться упродовж усього періоду практики, фіксуються усі напрями роботи; пропозиції щодо вдосконалення практики в цілому та її окремих напрямів. Щоденник практики заповнюється регулярно. Він підписується практикантом (після звіту) та керівником-методистом випускаючої кафедри.

У щоденнику обов'язково мають бути зафіксовані такі позиції:

1. Мета і завдання практики, зміст завдань.
2. Індивідуальний план здобувача (потижневий).
3. Програма дослідно-експериментальної роботи емпіричного дослідження, його опис, етапи проведення, оформлення тексту як розділу до магістерського дослідження.
4. Опис етапів роботи над публікацією.
5. Форма участі у науковій конференції.
6. Аналіз власної діяльності під час науково-дослідницької практики.

Вимоги до змісту щоденника стажувальної² практики

1. Режим роботи соціальної служби (закладу, установи).
2. План роботи керівника /заступника служби (закладу, установи), функції якого виконував здобувач-практикант.
3. Характеристика основних напрямів роботи соціального закладу.
4. Особливості клієнтів соціального закладу.
5. Аналіз основних методів, форм роботи соціального закладу.
6. Характеристика і структура організацій, з якими співпрацює заклад.
7. Спостереження відвіданих заходів, які проводяться службою з наступним їх аналізом.
8. Опис здійсненої допомоги під час організації заходів соціальної діяльності, які проводяться службою (закладом, установою).
9. Практичні рекомендації щодо покращення діяльності з персоналом.
10. Детальне представлення змісту й апробації вибраних методів дослідження та експериментування.
11. Опис проведення дослідження з вивчення предмету магістерської роботи.

---

² Практики з управління у сфері соціальної роботи.

Зразок індивідуального плану науково-дослідницької практики

№ пп	Зміст і види роботи	Термін виконання	Підпис керівника практики
1	Участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики		
2	Складання індивідуального плану роботи на весь період практики (спільно з керівником практики)		
3	Участь у науковій та дослідницькій роботі: а) методичних засіданнях, нарадах, семінарах працівників фахової кафедри; б) проведення дослідницької роботи на одну з актуальних проблем соціальної сфери; в)		
4	.....		
5	Підсумки практики: оформлення звітної документації, виступ на підсумковій конференції практики		

Зразок заповнення індивідуального плану стажувальної практики

№	Зміст і види роботи	Термін	Примітка
1	Участь у настановчій конференції з питань організації і		
2	Ознайомлення з діяльністю соціальної служби (установи, організації): <ul style="list-style-type: none"> - знайомство з керівниками, персоналом; - вивчення документації; - вивчення плану роботи служби (установи, організації); - вивчення планів роботи працівників служби тощо 		
3	Практична діяльність (фахова і дослідницька): <ul style="list-style-type: none"> а) відвідування заходів, які проводяться службою (установою, організацією); б) участь у проведенні заходів; в) безпосередня волонтерська робота; 		
4	Підсумки практики: оформлення звітної документації, виступ на підсумковій конференції практики		

**Зразок заповнення індивідуального плану практики
з управління у сфері соціальної роботи**

№	Зміст і види роботи	Термін	Примітка
1	Участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики		
2	Ознайомлення з діяльністю соціальної служби (закладу, установи); - знайомство з керівниками, персоналом; - вивчення документації; - вивчення плану роботи служби (закладу, установи); - вивчення планів роботи працівників служби тощо		
3	Практична діяльність (фахова і дослідницька): а) відвідування заходів, які проводяться службою (закладом, установою); б) спостереження за роботою керівника, досвідчених працівників закладу; в) безпосередня професійна робота; г) підбір і апробація методів наукового дослідження проблем закладу та його клієнтів; г) збір та опрацювання матеріалу для написання магістерської роботи тощо.		
...	...		
6.	Підведення підсумків проходження практики, оформлення звітної документації		
7.	Участь у підсумковій конференції практики, звіт на засіданні		

**Вимоги до змісту індивідуального плану практики
як форми звітності**

Індивідуальний план складається здобувачем-практикантом на початку практики самостійно з урахуванням: власного практичного і дослідницького інтересу; видів поточної діяльності, до яких він передбачає залучитися під час практики і які узгодив із керівником практики випускаючої кафедри.

Здобувач включає такі позиції, як порядковий номер, види роботи, термін виконання та позначка про виконання. Індивідуальний план підписують здобувач-практикант та його керівник на місці проходження практики.

**Орієнтована схема аналізу відвідування соціальної
служби (установи, організації)**

1. Назва соціальної служби (установи, організації), її завдання.
2. Аналіз змісту й основних напрямів діяльності.
3. Форми і методи роботи соціальної служби (установи, організації).
4. Характеристика діяльності працівників служби (установи, організації), результатів власної роботи: знання, методична майстерність, педагогічний такт, мова (дикція, темп, культура мови, образність, емоційність), контактність.
5. Характеристика основних груп клієнтів.
6. Проблеми установи. Ваше бачення себе в роботі установи. Власні міркування, роздуми.

**Зразок оформлення студентської наукової статті, тез до збірника
«Вісник студентського наукового товариства»
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя**

А. Правила оформлення статей до збірника «Вісник студентського наукового товариства» знаходяться за посиланням <http://www.ndu.edu.ua/-index.php/ua/naukova-robota/visnik-naukovogo-tovaristva/item/247-pravyla-oformlennia-statei-do-zbirnyka-visnyk-studentskoho-naukovoho-tovarystva>

* Вимоги до оформлення студентської наукової статті, тез до збірника іншого навчального закладу подаються додатково в інформаційному листі конференції.

Б. Правила оформлення статей до збірника «НАУКОВІ ЗАПИСКИ». Серія психолого-педагогічні науки. НДУ імені Миколи Гоголя http://www.ndu.edu.ua/storage/2016/vumogu_psu_h_ped_nayk.pdf

* Публікація у фаховому виданні «Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» для магістрантів можлива у співавторстві з науковим керівником.

Характеристика-відгук та оцінка роботи студента (у кінці щоденника)

Необхідно зазначити про:

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення завдань;
- ступінь володіння й використання форм та методів професійної діяльності;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій діяльності;
- вміння будувати стосунки з клієнтами та колегами;
- вміння дотримуватись етичних правил поведінки;
- активність та ініціативність під час проходження практики;

- якості, які продемонстрував здобувач під час проходження практики;
- повноту виконання програми та індивідуального завдання;
- загальну оцінку проходження практики.

Додаток І

Бланк Підсумки практики заповнюється здобувачем-практикантом (на першій сторінці зверху), супервізором від бази практики (на с. 1 і 2), керівником бази практики (підпис і печатка закладу (установи, організації), керівником від фахової кафедри та головою комісії з відповідної практики.

Додаток ІЙ

Структура звіту про проходження науково-дослідницької практики

Звіт з науково-дослідницької практики оформляється письмово у щоденнику.

1. У першій частині обґрунтовується вибір напрямку практичної чи /та дослідницької роботи. Формулюються основні проблеми й задачі науково-дослідницької практики.

2. У другій частині виконується огляд методичного інструментарію, який був застосований під час практики.

3. У третій частині аналізуються результати практичної та дослідницької роботи.

4. Звіт завершується висновками, що узагальнюють основні результати, які здобувач отримав під час практики (набуття професійних та особистісних якостей, практичних навичок організації та проведення емпіричного дослідження тощо).

5. Додаток комплектується примірниками роздавальних матеріалів, що використовувалися під час роботи, текст надрукованої публікації (ксерокопія), підтвердження участі в науковій конференції (програма, сертифікат) тощо.

Структура звіту про проходження стажувальної³ практики

1. У звіті обґрунтувати вибір напряму практичної чи (та) дослідницької роботи. Сформулювати основні проблеми та задачі.
2. Виконати огляд методичного інструментарію, який був застосований під час проходження практики.
3. Проаналізувати результати практичної чи дослідницької роботи.
4. Сформулювати висновки, що узагальнюють основні результати, які здобувач отримав під час практики.
5. У додаток помістити примірники роздавальних матеріалів, що використовувалися під час роботи, зразки протоколів обстеження, роздруки результатів обробки матеріалів тощо.

Відгук про проходження стажувальної⁴ практики

Відгук про проходження практики пише керівник від бази практики у бланку Підсумки стажувальної практики та в щоденнику практики, підписує безпосередній керівник бази практики, а у разі відсутності такого – голова адміністрації закладу. Відгук містить:

- основні відомості про характер та якість робіт, виконаних здобувачем під час практики;
- її корисність для закладу,
- професійні та особистісні характеристики, які набув здобувач під час практики;
- загальну кількісну оцінку його активності за шкалою (в балах).

---

³ Або практики з управління у сфері соціальної роботи.

⁴ Або практики з управління у сфері соціальної роботи.

*Зразок оформлення титульної сторінки папки зі звітною документацією
практики*

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА⁵

звітна документація

здобувача/ки другого (магістерського)

рівня вищої освіти спеціальності 231

Соціальна робота

групи СРМз-1

факультету педагогіки, психології,

соціальної роботи та мистецтв

Іваненко Наталії

Ніжин – 20____ р.

---

⁵ Або СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА, або ПРАКТИКА З УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.

Навчальне видання

А. І. КОНОНЧУК, Т. В. ЗІНЧЕНКО

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ:**

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Навчально-методичний посібник

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка та макетування – О. В. Борщ

Підписано до друку 17.09.24 р.	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Computer Modern.	Обл.-вид. арк. 2,75	Ел. вид-ння
Замовлення № 93	Ум. друк. арк. 4,35	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.